

Försäkringsvillkor

Kooperationens tilläggs pension

Försäkringsvillkor för Kooperationens tilläggs pension avd 2
Enligt överenskommelser mellan Arbetarrörelsens Förhandlings-
organisation och Handelsanställdas förbund respektive mellan
Arbetarnas Bildningsförbund och Handelsanställdas förbund
Gäller från och med 1 januari 2015

Folksam

Innehåll

1. Försäkringsavtalet	4
2. Försäkringsförmåner	6
3. Premier	6
4. Hälsokrav	6
5. Pensionsmedförande lön	7
6. Pensionsgrundande tjänstetid	7
7. Samordning	7
8. Förmånsbestämd ålderspension	8
8.1 Förmånsbestämda ålderspensionens storlek	8
8.2 KTP-R	9
8.2.1 Pensionens storlek	9
9. KTPK- egenpension	9
9.1 Den försäkrades valmöjligheter	10
9.2 Återbetalningsskydd	10
9.3 Utbetalningstid	10
9.5 Förvaltningsform	10
9.5.1 Traditionell försäkring i Folksam ömsesidig livförsäkring	10
9.5.2 Fondförsäkring i Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ)	11
9.5.3 Överföring från fondförsäkring till traditionell försäkring i samband med utbetalning	12
10. Förmånstagare	13
10.1 Generellt förordnande	13
10.2 Särskilt förordnande	13
10.3 Avstående	13
11. Förmånsbestämd familjepension	14
11.1 Förmånsbestämda familjepensionens storlek	14
11.2 Förmånsbestämda familjepensionens utbetalningsbelopp	14
11.3 Särskilda regler och begränsningar	15
11.4 Avstående från framtida intjänande av familjepension	15
12. Premiefrielseförsäkring vid arbetsoförmåga	16
12.1 Premiefrielsens storlek	16
12.2 Anmälan	17
13. Kollektiv slutbetalning	17
14. Sjukpension	17
14.1 Sjukpensionens storlek	18
14.2 Anmälan	18
15. Fortsättningsförsäkring	19
16. Efterskydd	19
17. Flytt av försäkringskapital	19
18. Utbetalning av pension	19
18.1 Förmånsbestämd ålderspension	19
18.2 KTPK-egenpension	20
18.3 Utbetalning till efterlevande	21
18.4 Sjukpension	22
18.5 Utbetalningstermin	22
18.6 Medgivande	22
18.7 Felaktigt utbetalt belopp	22
18.8 Oriktiga uppgifter	22
18.9 Räntebestämmelser	22

19. Avgifter och skatter	22
19.1 Avgifter för KTPK-egenpension	22
19.2 Skatter	23
20. Fördelning av överskott	23
21. Skaderegistrering	23
22. Begränsning av ansvar	24
23. Begränsningar av försäkrings giltighet	24
23.1 Krigstillstånd i Sverige	24
23.2 Deltagande i främmande krig eller i politiska oroligheter utom Sverige	24
23.3 Vistelse utom Sverige vid krig eller krigsliknande politiska oroligheter	24
24. Skydd av personuppgifter	24
25. Motverkande av penningtvätt och finansiering av terrorism	25
26. Ändring av försäkringsvillkor	25
27. Tolkning av försäkringsvillkor	25
28. Om du inte är nöjd	26
28.1 Vänd dig först till oss på Folksam	26
28.2 Din rätt till överprövning av ditt ärende	26
28.3 Kundombudsmannen Folksam	26
28.4 Nämnder	26
28.5 Allmän domstol	26
28.6 Konsumentvägledning	26
29. Begreppsförklaringar	27

Förkortningar

ABF	Arbetarnas Bildningsförbund
AFO	Arbetarrörelsens Förhandlingsorganisation
Handels	Handelsanställdas förbund
KFO	Arbetsgivarföreningen KFO
KTP 2	Kooperationens tilläggspension avdelning 2 enligt överenskommelse mellan Arbetarnas Bildningsförbund och Handelsanställdas förbund respektive Arbetarrörelsens Förhandlingsorganisation och Handelsanställdas förbund

Försäkringsavtalet

1. Försäkringsgivare

Försäkringsgivare för förmånsbestämd ålderspension, sjukpension, förmånsbestämd familjepension, premiebestämd traditionell försäkring och premiebefrielse vid arbetsförmåga inom Kooperationens tilläggs pension avdelning 2 enligt överenskommelse mellan Arbetarrörelsens Förhandlingsorganisation (AFO) och Handelsanställdas förbund (Handels) respektive mellan Arbetarnas Bildningsförbund (ABF) och Handelsanställdas förbund (Handels) nedan gemensamt kallade KTP 2, är Folksam ömsesidig livförsäkring, med organisationsnummer 502006-1585. Försäkringsgivare för premiebestämd fondförsäkring inom KTP 2 är Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ), med organisationsnummer 516401-8607.

Styrelserna har sina säten i Stockholm. Huvudkontorets adress, för respektive bolag, är Bohusgatan 14, 106 60 Stockholm. För mer information om bolagen, gå in på folksam.se Bägge försäkringsgivarna kallas i dessa försäkringsvillkor gemensamt för Folksam alternativt Folksam kooperativa tjänstepensioner. Aktuella försäkringsvillkor finns på folksam.se

Kollektivavtalsparter

Dessa försäkringsvillkor baseras på överenskommelser mellan AFO och Handels respektive mellan ABF och Handels, nedan kallade kollektivavtalsparterna, och gäller för anställda som omfattas av KTP 2.

Försäkringsvillkoren är fastställda av Folksam, efter godkännande av kollektivavtalsparterna och gäller från 1 januari 2015. För försäkringsfall som inträffat tidigare än 1 januari 2015 gäller de villkor som gällde då försäkringsfallet inträffade med de ändringar som kollektivavtalsparterna därefter beslutat om.

Kollektivavtalsparterna har beslutat om följande ändringar för KTP 2:

1 januari 2012

Nya samordningsregler, *se punkt 7, Samordning*. Resttidsersättning ingår i den pensionsmedförande lönen, *se punkt 5, Pensionsmedförande lön*. Ändring av begränsningar i den pensionsmedförande lönen, *se punkt 5, Begränsningar*.

1 juli 2012

KTPK-egenpension, möjlighet till kompletterande premier, *se punkt 9, KTPK-egenpension*. KTPK-egenpension, rätten till partiellt uttag, *se punkt 18.2, KTPK-egenpension*. Förmånsbestämd familjepension, *se punkt 11.4, Avstående från framtida intjänande av familjepension*. Förmånsbestämd ålderspension, *se punkt 18.1, Partiellt – och temporärt uttag*.

Tecknande av försäkringsavtal

Arbetsgivare som ska teckna försäkringsavtal avseende anställd personal ska fylla i en anmälan om anslutning till Folksam kooperativa tjänstepensioner, vilken ska ange tidpunkt från vilken anslutningen ska äga rum, de grupper av anställda som ska anslutas samt försäkringens omfattning. Ingånget avtal bekräftas genom en anslutningsbekräftelse.

Folksamns ansvarighet inträder tidigast från och med den tidpunkt som anges i arbetsgivarens anslutningsbekräftelse till Folksam. Omfattas någon försäkrad av i KTP 2 angiven garanti, ska anslutning ske senast från och med den tidpunkt då garantin börjar gälla.

Arbetsgivare ska till anslutning anmäla alla anställda som omfattas av KTP 2. Arbetsgivaren är vidare skyldig att anmäla alla ändringar av den anställdes löneförmåner och andra omständigheter som enligt kollektivavtalet påverkar pensionsförmånerna.

KTP 2 omfattar tjänstemän födda före 1 januari 1984 som har en ordinarie arbetstid som uppgår till minst åtta timmar per helgfri vecka, räknat i genomsnitt under en period av tre kalendermånader.

Den som är anställd som vikarie eller visstidsanställd omfattas av KTP 2 först sedan anställningen varat längre tid än tre kalendermånader. KTP 2 gäller då retroaktivt från anställningens början.

För person som inte omfattas av KTP 2, till exempel verkställande direktörer i aktiebolag, delägare i aktiebolag, som själv eller tillsammans med maka, make, registrerad partner, föräldrar eller barn äger minst en tredjedel av aktierna eller ägare i handelsbolag, komplementär i kommanditbolag och person som driver verksamhet under enskild firma, kan försäkringsskyddet börja gälla tidigast när Folksam mottagit skriftlig inträdesanmälan. På motsvarande sätt gäller, vid utträde, att försäkringsskyddet upphör tidigast när Folksam mottagit skriftlig anmälan om utträde.

Dessutom erfordras, för att försäkringsskyddet ska inträda, att den försäkrade är fullt arbetsför. I vissa fall krävs hälsoprövning, *se punkt 4, Hälsokrav*. Arbetsgivaren är skyldig att lämna uppgifter om den anställdes hälsotillstånd med mera som erfordras för bedömning av Folksams risk.

Försäkringsavtalets omfattning

För försäkringsavtalet gäller ovan nämnda överenskommelser i tillämpliga delar, försäkringsbrevet, allmänna försäkringsvillkor, produktvillkor, försäkringsavtalslagen (2005:204) och allmän svensk lag i övrigt samt för Folksams verksamhet vid var tid gällande aktuella försäkringstekniska regler. Försäkringsavtalet grundar sig på de uppgifter som försäkringstagaren eller den försäkrade skriftligen lämnat Folksam.

Anställd som lämnat anställning innan pensionsåldern uppnåtts och som inte tillträtt anställning hos annan arbetsgivare inom KTP 2 eller tecknat fortsättningsförsäkring eller vars premiebetalning upphört får fribrev. Fribrevet beräknas enligt de försäkringstekniska regler som gäller för Folksam.

Försäkringsavtalets upphörande

Försäkringsavtal med Folksam kan inte sägas upp av någon part så länge arbetsgivaren, beträffande någon kategori av anställda, är bunden av kollektivavtal som medför att anställd omfattas av i KTP 2 angiven garantibestämmelse. Försätts arbetsgivaren i konkurs eller inleds ett likvidationsförfarande har Folksam rätt att säga upp försäkringsavtalet till upphörande från den tidpunkt då konkursen respektive likvidationen avslutas.

Är arbetsgivaren inte bunden av kollektivavtal gäller försäkringsavtalet till dess det skriftligen sagts upp av arbetsgivaren eller Folksam. Försäkringsavtalet upphör tidigast vid utgången av månaden efter att uppsägningen avsänts. Folksam har rätt att säga upp försäkringsavtalet om arbetsgivaren inte betalat premien i rätt tid eller på annat sätt bryter mot villkoren i försäkringen.

Försäkrad

Försäkrad är den anställde på vars liv och hälsa försäkringen gäller. I fråga om rätten till pension, rätten att välja till återbetalningsskydd och förmånstagare, rätten att ändra försäkringen samt rätten att eventuellt kunna flytta intjänat pensionskapital avses varje försäkrad som försäkringstagare.

Försäkringstagare

Försäkringstagare är den anställdes arbetsgivare som tecknar försäkringen med den anställde som försäkrad.

Basbelopp

Med prisbasbelopp, förhöjt prisbasbelopp och inkomstbasbelopp menas de belopp som fastställs varje år i enlighet med regler i Socialförsäkringsbalken (2010:110).

Förfogande över försäkringen

Försäkringen får inte pantsättas, belånas, återköpas och inte heller ändras på så sätt att den upphör att vara pensionsförsäkring enligt inkomstskattelagen (1999:1229). Ett förfogande i strid med denna bestämmelse är utan verkan.

Kontrolluppgifter

Folksam lämnar i förekommande fall kontrolluppgifter enligt skatteförfarandelagen (2011:1244).

2. Försäkringsförmåner

Dessa försäkringsvillkor gäller för förmånsbestämd ålderspension, förmånsbestämd familjepension och sjukpension inom KTP 2, vilka har Folksam ömsesidig livförsäkring som försäkringsgivare och för vilka dessa försäkringsvillkor är gällande i tillämpliga delar. Försäkringsvillkoren omfattar även premiefrielse vid arbetsoförmåga och kollektiv slutbetalning.

Dessa försäkringsvillkor reglerar även den premiebestämda förmånen KTPK-egenpension, vilken har Folksam ömsesidig livförsäkring eller Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ) som försäkringsgivare och för vilken dessa allmänna försäkringsvillkor är gällande i tillämpliga delar.

För försäkringar där premieinbetalning inte längre sker kvarstår eventuell rätt till intjänad pension enligt reglerna för fribrev.

Enskild försäkrings omfattning framgår av försäkringsbrev, försäkringsbesked och värdebesked

3. Premier

Arbetsgivaren ska betala hela premien för anställd som omfattas av KTP 2, så länge anställningen består. Storleken på premien för KTPK-egenpension bestäms av kollektivavtalsparterna. Övriga premier fastställs av Folksam enligt gällande försäkringstekniska regler och gäller för ett kalenderår i taget, om inte annat beslutas av Folksam. Premien ska betalas, enligt faktura, till Folksam senast vid fakturans förfallodag. Vid betalning efter förfallodagen debiteras ränta med den räntesats som Folksam bestämt ska gälla vid varje tidpunkt. Arbetsgivare, som tecknat försäkring senare än vad denne enligt överenskommelse varit tvungen till, ska betala premie jämte ränta från den dag premien skulle ha förfallit om försäkringen hade tecknats i tid. För retroaktiva premier avseende ny försäkring eller försäkringsändringar tillkommer ränta med den procentsats som Folksam bestämt ska gälla vid varje tidpunkt.

Premien ska betalas från och med den månad då den anställde omfattas av försäkringarna, till och med månaden före den månad då ordinarie pensionsålder uppnås, eller den försäkrade påbörjat helt uttag av sin ålderspension, försäkringsavtalet upphör eller inte längre gäller för den anställde. Är pensionsåldern lägre än 65 år ska dock premien betalas till och med månaden då pensionsåldern uppnås.

4. Hälsokrav

För att försäkringskyddet ska inträda krävs att den försäkrade är fullt arbetsför i den anställning som ligger till grund för inträdesanmälan. I vissa fall krävs dessutom hälsoprövning, som till exempel för personer som inte omfattas av eller tidigare varit undantagna från KTP 2. Eventuell hälsoprövning som krävs för att få rätt till försäkringen görs av Folksam.

Folksam har rätt att, efter inhämtande av samtycke från den försäkrade, infordra de uppgifter och handlingar som behövs för bedömning av den försäkrades hälsa. Bedömningen av hälsotillståndet får grundas på uppgifter som lämnas av arbetsgivaren, den försäkrade, Försäkringskassan, läkare, vårdinrättning eller liknande.

Huvudregel

Försäkringskyddet inträder, om den försäkrade vid tidpunkten för försäkringens ikraftträdande är arbetsför i den anställning som ligger till grund för anmälan. Partiellt arbetsför anställd beviljas försäkring på den arbetstid och lön som motsvarar den faktiska arbetsförmågan i anställningen, förutsatt att denna minst motsvarar arbetstidskravet enligt KTP 2.

Undantag

För den tid som en redan gällande KTP 2 eller KTP-liknande försäkring är helt premiefriad, därför att den försäkrade är helt eller delvis arbetsoförmögen, kan inträde inte beviljas i ny anställning inom KTP 2 förrän rätten till hel premiefrielse upphör.

I samband med nyanslutning av arbetsgivare beviljas inte inträde hos Folksam för försäkrad som redan omfattas av motsvarande, av arbetsgivaren tecknad försäkring hos annan försäkringsgivare och där tjänstemannen på grund av arbetsoförmåga har tillerkänts hel premiefrielse. När rätt till hel premiefrielse upphör, gäller huvudregeln enligt ovan.

För att inträde ska beviljas för tjänsteman som tidigare, i enlighet med bestämmelse om KTP 2, har avstått från - eller beviljats undantag - från KTP 2, krävs att tjänstemannen uppfyller Folksams vid varje tidpunkt gällande hälsoprövningsregler.

5. Pensionsmedförande lön

Försäkringsförmåner och premier beräknas utifrån en pensionsmedförande lön, som grundar sig på den lön arbetsgivaren anmäler till Folksam. Den pensionsmedförande lönen begränsas till 30 inkomstbasbelopp.

I den pensionsmedförande lönen ska ingå:

- Den aktuella avtalade årslönen. Semestertillägget beaktas genom att månadslönen multipliceras med 12,2.
- Rörlig lön i form av prestationsberoende bonus, provision eller liknande med ett genomsnitt av vad som betalats under de närmast föregående tre åren. Om sådan genomsnittsberäkning inte kan göras till exempel därför att anställningen ännu inte varat i tre år, ska arbetsgivaren bestämma den pensionsmedförande löns storlek.
- Värdet av fri kost och logi enligt Skatteverkets anvisningar.
- Ersättning för skiftarbete, förskjuten arbetstid (ob-tillägg), jourtid, restidsersättning eller liknande enligt vad som har utbetalats det närmast föregående året.

Värdet av eventuella andra förmåner ska normalt inte ingå i den pensionsmedförande lönen. Övertidsersättning ingår inte heller.

Begränsningar

Lönehöjning när det återstår mindre än fem år till den försäkrades avtalade pensionsålder är inte alltid fullt pensionsmedförande enligt KTP 2.

För en sådan lönehöjning gäller, att den blir pensionsgrundande endast upp till en viss maximal procentsats. Resten av lönehöjningen blir inte pensionsgrundande. Den maximala lönehöjning som blir pensionsgrundande är knuten till höjningen av inkomstbasbeloppet enligt följande:

Antal månader kvar till pensionsåldern	Maximal lönehöjning som blir pensionsgrundande
1-12	1,00 x höjningen av inkomstbasbeloppet
13-24	1,05 x höjningen av inkomstbasbeloppet
25-36	1,10 x höjningen av inkomstbasbeloppet
37-48	1,15 x höjningen av inkomstbasbeloppet
49-59	1,20 x höjningen av inkomstbasbeloppet

Med höjningen av inkomstbasbeloppet menas den procentuella förändringen av inkomstbasbeloppet från året före året för lönehöjningen, till året för lönehöjningen.

6. Pensionsgrundande tjänstetid

Tjänstetid kan tillgodoräknas under tid då den försäkrade omfattas av KTP 2, tidigast från och med månaden efter den under vilken den försäkrade fyllt 28 år och som längst till och med månaden före den då den försäkrade har rätt till ålderspension. Hänsyn kan också tas till pensionsgrundande tjänstetid under tjänstledighet enligt KTP 2.

För reducerad pension krävs en tjänstetid om minst 360 månader. Vid kortare tjänstetid än 360 månader minskas pensionen med 1/360 för varje månad som fattas.

Även tidigare intjänad tjänstetid kan vara pensionsgrundande enligt regler om samordning i KTP 2, *se punkt 7, Samordning*. Detta gäller tjänstetid inom plan som bedöms vara KTP 2 liknande. För tjänstetid inom plan som ej anses vara KTP 2 liknande görs en särskild värdering av den pensionsgrundande tjänstetiden.

7. Samordning

För försäkrad född 1954 eller tidigare och anställda med inträdestidpunkt före 1 januari 2012, ingår tidigare intjänad tjänstetid och pensionsrätt vid beräkning av förmånsbestämd ålderspension respektive förmånsbestämd familjepension. För försäkrad född 1955 eller senare med en anställningstidpunkt från 1 januari 2012 eller senare, görs samordning endast med tjänstetid och pensionsrätt inom Kooperationens tilläggspension avdelning 2.

Eventuella avvikelser gällande regler om samordning ska beslutas av KTP-nämnden.

8. Förmånsbestämd ålderspension

Den försäkrade har rätt till förmånsbestämd ålderspension från 65 års ålder. Pensionen betalas ut livsvarigt om ingen annat begärts. Ålderspensionen kan betalas ut från en annan tidpunkt som den försäkrade begär, helt eller delvis eller under en begränsad tid om minst fem år, *se punkt 18, Utbetalning av pension.*

Rätten till ålderspension upphör senast månaden efter det att den försäkrade avlider eller rätten till pension annars upphör till exempel på grund av att ålderspensionen är färdigutbetald eller att nya uppgifter om anställningen inkommit.

8.1 Förmånsbestämda ålderspensionens storlek

Den förmånsbestämda ålderspensionens storlek beräknas utifrån den försäkrades pensionsmedförande lön, *se punkt 5, Pensionsmedförande lön* och pensionsgrundande tjänstetid, *se punkt 6, Pensionsgrundande tjänstetid*, samt nedanstående procentsatser för respektive lönedel och de basbeloppsgränser som gällde månaden före den då rätt till ålderspension uppnås.

Pensionsmedförande lön	Pension
-7,5 inkomstbasbelopp*	10 procent
7,5-20 inkomstbasbelopp*	65 procent
20-30 inkomstbasbelopp*	32,5 procent

Vid avtalad pensionsålder som är lägre än 65 år beräknas storleken på ålderspensionen, till och med månaden före 65 års ålder, enligt följande procenttal av den pensionsmedförande lönen.

Pensionsmedförande lön	Pension
-20 inkomstbasbelopp*	65 procent
20-30 inkomstbasbelopp*	32,5 procent

*) andra basbelopp kan gälla enligt övergångsregler i respektive pensionsplan.

Med inkomstbasbelopp avses här inkomstbasbeloppet för det år då den försäkrade uppnår rätten till ålderspension. Uppnås rätten till ålderspension i januari avses inkomstbasbeloppet för föregående år.

Ovanstående pension förutsätter att premier betalas fram till den avtalade pensionsåldern och att den försäkrade uppnår minst den tjänstetid som krävs för oreducerad pension, *se punkt 6, Pensionsgrundande tjänstetid.*

I beräkningen av ålderspensionens storlek ingår eventuell tidigare intjänad ålderspension inom KTP 2 samt eventuell annan ålderspension utanför KTP 2. Folksam betalar enbart ut den ålderspension som tjänats in i Kooperationens tilläggspension avdelning 2.

Om den försäkrade slutar sin anställning före pensionsåldern eller om pensionsavtalet upphör att gälla, ändras försäkringen till att motsvara den pension som hittills är intjänad. Försäkringen ändras enligt reglerna för fribrev.

Eventuell premiefrielse gäller till och med månaden före den då den försäkrade har rätt till ålderspension. I dessa fall beräknas storleken på den förmånsbestämda ålderspensionen på den pensionsmedförande lön, inkomstbasbelopp och basbeloppsgränser som gällde månaden före den då rätt till premiefrielse inträdde.

Försäkrad med pensionsmedförande lön över tio inkomstbasbelopp kan enligt KTP 2 komma överens med sin arbetsgivare om att tillämpa annan pensionslösning för lönedelar mellan som lägst 7,5 inkomstbasbelopp* och högst 30 inkomstbasbelopp*. Förmånsbestämd ålderspension beräknas då endast på lönedel upp till den lönegräns som den alternativa pensionslösningen är avtalad att gälla ifrån. En överenskommelse om alternativ pensionslösning gäller så länge anställningen hos den aktuella arbetsgivaren består.

Förmånsbestämda ålderspensionens storlek vid lönesänkning

Om den försäkrade får sin pensionsmedförande lön sänkt kan ålderspensionen beräknas på annat sätt än ovan. En lönesänkning kan i dessa fall ge ett så kallat lönesänkingsfribrev vilket innebär att den förmånsbestämda ålderspensionen blir högre än den skulle varit om den enbart beräknats utifrån den pensionsmedförande lönen efter lönesänkning.

Lönesänkingsfribrev är det fribrevsbelopp som svarar mot den bortfallande lönedelens ålderspension och är en förmån utöver den lägre lönen planliga förmån. Vid framtida lönehöjningar minskas lönesänkingsfribrevet och inräknas successivt i den planliga förmånen för att helt vara inräknade den dagen förmånen uppgår till de belopp som ursprungligen gällde före lönesänkningen.

Minskning av ålderspension före 65 års ålder

Förmånsbestämd ålderspension för försäkrad som har lägre avtalad pensionsålder minskas med ersättning som samtidigt betalas ut från den allmänna försäkringen (sjukpenning, sjukersättning, yrkesskadeförsäkring, arbetsskadeförsäkring eller ersättning på grund av ersättningsplikt). Ålderspensionen minskas på lönedel upp till 7,5 prisbasbelopp. Om ålderspensionen är reducerad på grund av att den försäkrade inte har full pensionsgrundande tjänstetid i KTP 2, ska beloppet från den allmänna försäkringen reduceras i motsvarande grad innan minskning av ålderspension sker.

Under den tid då den försäkrade får sjukpenning ska ålderspension vid full pensionsgrundande tjänstetid alltid betalas ut med minst fem procent av den pensionsmedförande lönen, upp till 7,5 prisbasbelopp. Är tjänstetiden reducerad eller sjukpenningen partiell ska procenttalet fem reduceras i motsvarande grad.

*) andra basbelopp kan gälla enligt övergångsregler i respektive pensionsplan.

8.2 KTP-R

Rörlig pension så kallad KTP-R enligt särskilda övergångsregler* ingår i pensionsöverenskommelserna mellan AFO och Handels respektive ABF och Handels.

KTP-R är en ålderspension som kan betalas ut före den ordinarie pensionsåldern, dock tidigast efter fyllda 62 år. För rätt till denna rörliga pension ska den försäkrade vid pensioneringstidpunkten ha omfattats av pensionsavtal mellan AFO och Handels respektive ABF och Handels eller av annat pensionsavtal** tecknat i Folksam med motsvarande innehåll under minst 210 månader samt omedelbart innan pensioneringstidpunkten varit anställd sammanhängande under minst 36 månader. Arbetsgivaren ska ha betalat in premier till KTP-planen under denna tid. Dessutom ska den försäkrade sluta att arbeta på egen begäran och i pensioneringssyfte. KTP-R upphör den månad då den försäkrade fyller 65 år.

*) Försäkrade födda 1954 och tidigare har möjlighet till KTP-R under förutsättningen att kvalifikationskraven för detta är uppfyllda. Försäkrade födda 1955 och senare saknar rätt till KTP-R.

***) Pensionsavtal mellan KFO och Handels innehållande rörlig pension (KTP-R).

8.2.1 Pensionens storlek

Pensionen från KTP-R beräknas utifrån den försäkrades pensionsmedförande lön, *se punkt 5, Pensionsmedförande lön*. Viss reduktion av den pensionsmedförande lönen kan förekomma om den sammanlagda löneförhöjningen under de år den försäkrade fyllt 57, 58 och 59 år överstiger de begränsningar som bestämts av kollektivavtals parterna.

Pensionens storlek beräknas enligt följande procenttal av den pensionsmedförande lönen.

Pensionsmedförande lön	Pension
- 7,5 förhöjt prisbasbelopp	72,5 procent
7,5 förhöjt prisbasbelopp - 20 prisbasbelopp	65,0 procent
20-30 prisbasbelopp	32,5 procent

9. KTPK- egenpension

KTPK-egenpension är en premiebestämd ålderspension. Pensionsåldern är 65 år.

Arbetsgivare och lokal facklig organisation kan komma överens om att premierna för ålderspensionen ska kunna kompletteras med ytterligare premier. Sådan överenskommelse kan även träffas mellan arbetsgivare och tjänsteman.

För försäkringar där premieinbetalning inte längre sker kvarstår eventuell rätt till intjänad pension enligt reglerna för fribrev.

9.1 Den försäkrades valmöjligheter

Den försäkrade kan göra följande val för sin KTPK-egenpension:

- Välja *tidpunkt för när ålderspensionen ska betalas ut*.
- Välja *utbetalningstid*, under hur lång tid ålderspensionen och återbetalningsskyddet ska betalas ut.
- Välja vilken *förvaltningsform* som ska gälla för försäkringen, det vill säga traditionell försäkring, fondförsäkring eller en kombination av traditionell försäkring och fondförsäkring.
- För fondförsäkring – välja vilken eller *vilka fonder som kapitalet ska placeras i*.
- Lägga till eller ta bort återbetalningsskydd.
- Lägga till, ändra, eller ta bort ett särskilt förmånstagarförordnande.

9.2 Återbetalningsskydd

Återbetalningsskydd innebär att det vid den försäkrades dödsfall utbetalas en månatlig efterlevandepension till förmånstagare, *se punkt 10, Förmånstagare*.

Återbetalningsskyddet omfattar som regel hela pensionskapitalet. Saknas återbetalningsskydd vid den försäkrades dödsfall upphör försäkringen och försäkringens värde tillfaller det kollektiv som försäkringen tillhört.

Återbetalningsskyddets storlek beräknas av försäkringens värde per dödsfallsmånaden, avseende traditionell försäkring, och erhållet belopp vid försäljning av försäkringens fondandelar per anmälningdagen, avseende fondförsäkring.

Försäkrad som har en försäkring med återbetalningsskydd behåller skyddet även när utbetalningarna av ålderspensionen påbörjats.

Lägga till eller ta bort återbetalningsskydd

Den försäkrade kan, innan utbetalning påbörjats, ansöka om ändring av försäkringen till att omfatta återbetalningsskydd. Om pensionen börjat betalas ut är det inte längre möjligt att välja till återbetalningsskydd. Återbetalningsskyddet kan väljas bort när som helst under försäkringstiden, även under pågående pensionsutbetalning.

Anmälan om val av återbetalningsskydd samt borttag av återbetalningsskydd ska göras hos Folksam.

Hälsoprövning

Om återbetalningsskydd läggs till senare än vid första möjliga valtillfället eller mer än tolv månader efter en familjehändelse, fordras hälsodeklaration. Med familjehändelse avses att den försäkrade gifter sig, blir sambo eller får barn. För försäkrad som inte uppfyller hälsokraven gäller återbetalningsskydd endast för framtida premier. Hälsoprövningen utförs av Folksam.

Utbetalningstidpunkt

Innan utbetalning påbörjats kan tidpunkten för uttag ändras. Uttag av KTPK-egenpension kan göras tidigast från 55 års ålder. Anmälan om ändrad utbetalningstidpunkt ska göras till Folksam. *Se punkt 18, Utbetalning av pension*.

9.3 Utbetalningstid

Innan utbetalning påbörjats kan utbetalningstiden ändras inom i inkomstskattelagen och KTP 2 tillåtet intervall, dock högst 20 år vid temporär utbetalning. Om pensionen börjat betalas ut är det inte längre möjligt att ändra utbetalningstid. Anmälan om ändrad utbetalningstid ska göras till Folksam. *Se punkt 18, Utbetalning av pension*.

9.5 Förvaltningsform

Den försäkrade kan välja traditionell försäkring och/eller fondförsäkring för sin KTPK-egenpension.

9.5.1 Traditionell försäkring i Folksam ömsesidig livförsäkring

Så här placeras premierna

För traditionell försäkring är det Folksam som bestämmer hur premierna ska placeras. Placeringen sker med fördelning i olika tillgångslag.

Målet för förvaltningen i Folksam är att uppnå högsta möjliga avkastning under gällande risk- och placeringsrestriktioner. För förvaltningen gäller bland annat placeringsreglerna i

försäkringsrörelselagen (2010:2043), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd samt Folksamns egna regler för miljö- och etikhänsyn.

Den största risken för ett livförsäkringsbolag är att inte långsiktigt kunna täcka de garanterade pensionsbeloppen. För att minimera denna risk tas särskild hänsyn till försäkringarnas löptid vid sammansättning av placeringstillgångarna.

För att uppnå god riskspridning fördelas innehaven på ett flertal tillgångsslag och marknader. Portföljens totala risknivå följs löpande upp. Risknivån, även vid mycket negativ utveckling av finans- och försäkringsmarknaderna, får inte vara högre än att de lagstadgade kraven kan uppfyllas med hög grad av sannolikhet.

Pensionskapital

Med pensionskapital avses försäkringens aktuella värde, beräknat med hänsyn till:

- premieinbetalningar
- eventuella tillägg för arvsvinst
- kapitalavkastning
- utbetalningar av garanterat pensionsbelopp och eventuellt tilläggsbelopp
- minskning av värdet på grund av dödsfall
- avdrag för driftskostnader
- avdrag för avkastningsskatt

Varje inbetald premie ger upphov till ett garanterat pensionsbelopp, beräknat med vid premiebetalningstillfället gällande antaganden om kapitalavkastning, dödlighet, driftskostnader och avkastningsskatt. Dessa antaganden, och därigenom garantin, kan komma att ändras under avtalstiden för kommande premier.

Kapitalavkastning tillförs försäkringen i form av ränta. Räntesatsen bestäms utifrån värdeförändringar på de av Folksamns tillgångar som hänförs till försäkringskollektivet för denna försäkring och kan variera beroende på försäkringstidens längd och när premieinbetalning skett. Kapitalavkastningen påverkar pensionskapitalet, som kan både öka och minska under försäkringstiden.

För försäkring utan återbetalningsskydd tillförs försäkringen pensionskapital genom det överskott som uppstår då personer i försäkringskollektivet avlider, så kallad arvsvinst.

Avdrag för drifts- och skattekostnader utformas på sådant sätt att de sammantaget bedöms täcka de verkliga drifts- och skattekostnaderna. Kostnadsutjämning över tiden kan göras.

9.5.2 Fondförsäkring i Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ)

Den försäkrade kan välja/byta fonder inom ett bestämt fondutbud, välja hur premien ska fördelas mellan de valda fonderna och byta fonder för såväl framtida premier som för det intjänade pensionskapitalet.

Så här placeras premierna

För den inbetalda premien köper Folksam andelar i de fonder där placering ska ske.

På den försäkrades begäran genomför Folksam såväl byte av fonder som inlösen av fondandelar.

Köp, fondbyte och inlösen

Köp, fondbyte och inlösen genomförs snarast möjligt efter det att Folksam erhållit det underlag som krävs för transaktionen. Om handel i en fond inte är möjlig, utförs transaktionen nästa möjliga handelsdag.

Transaktionen kan försenas bland annat på grund av fondens bryttidpunkt eller antalet affärs- eller likviddagar som fondbolaget tillämpar. Köp och inlösen kan också försenas på grund av pågående handel med fondandelar, uttag av avgifter eller skatter, fördröjd eller utebliven kursättning, stängda marknadsplatser eller störningar i tekniska eller administrativa system.

Om Folksam förfarit med normal aktsamhet ansvarar inte Folksam för ekonomisk förlust eller utebliven vinst som kan drabba den försäkrade eller förmånstagare i samband med placering i fonder. Folksam ansvarar inte heller för ekonomisk förlust som kan drabba den försäkrade när handel i berörd fond inte kan genomföras på grund av särskild föreskrift i fondförvaltarens fondbestämmelser.

Kurser som är noterade i utländska valutor räknas om av Folksam med hjälp av faktisk erhållen eller officiell växlingskurs. Folksam har rätt att tillgodogöra sig ersättning för sina kostnader vid växling och överföring av valuta.

Fondinformation

Aktuell information om bland annat fondkurser och avkastning finns tillgänglig på folksam.se

Förändringar i fondutbudet

Om en fond inte längre ska erbjudas i fondutbudet för Folksam kooperativa tjänstepensioner, om den ska upphöra, sammanläggas med annan fond eller på annat sätt förändras så att den inte längre lämpar sig för förvaltning av försäkringspremier, har Folksam rätt att omplacera det frigjorda kapitalet till annan lämplig fond som är jämförbar exempelvis vad gäller riskprofil och placeringsinriktning.

Pensionskapital

Pensionskapitalets storlek beror på utvecklingen i de fonder som premierna är placerade i och av eventuell arvsvinst som tilldelas försäkringen. Pensionskapitalets storlek påverkas också av hur stora avgifter försäkringen har och den skatt som dras från försäkringens värde. Det är den försäkrade som bär den ekonomiska risken för fondernas, och därmed också pensionskapitalets värdeutveckling.

Ett sparande i fondförsäkring ger inte den försäkrade något garanterat pensionsbelopp. Pensionen kan bli såväl högre som lägre än värdet av gjorda inbetalningar.

Fondbyte och fondfördelning

Den försäkrade kan när som helst, fram till sju månader innan den första pensionsutbetalningen, byta fonder inom det fondutbud som erbjuds för Folksam kooperativa tjänstepensioner. Fondbytet kan avse såväl framtida premier som det intjänade pensionskapitalet. Anmälan görs till Folksam.

Fördelningsregler

Fördelningen mellan fonderna ska anges i hela procent. Minst tio procent av premien måste placeras i varje fond. Framtida premie får fördelas mellan högst fyra fonder. Totalt kan högst tio fonder ingå i försäkringen.

9.5.3 Överföring från fondförsäkring till traditionell försäkring i samband med utbetalning

För ålderspension som tecknats som fondförsäkring gäller att försäkringens värde överförs sju månader före den första pensionsutbetalningen till en traditionell försäkring. Med försäkringens värde avses erhållet belopp vid försäljning av försäkringens fondandelar den 20:e i månaden före den månad då sju kalendermånader återstår till månaden för den första pensionsutbetalningen eller, om den 20:e inte är en handelsdag, den första handelsdagen närmast efter. Pensionsbeloppets storlek beräknas enligt gällande grunder. Det kapital som på så sätt överförts till traditionell försäkring kan inte återföras till fondförsäkring.

För återbetalningsskydd gäller att om den försäkrade avlider innan ålderspensionen har börjat betalas ut, överförs försäkringens värde till en traditionell försäkring. Med försäkringens värde avses erhållet belopp vid försäljning av försäkringens fondandelar.

Överföringen genomförs snarast möjligt efter anmälningsdagen. Om handel i en fond inte är möjlig, utförs transaktionen nästa möjliga handelsdag.

Med anmälningsdagen kan avses följande:

- Den dag då skriftlig anmälan om dödsfall, tillsammans med dödsattest eller annan handling som styrker dödsfallet, kommit Folksam tillhanda.
- Den dag då dödsfallsdatum från SPAR uppdaterats i Folksams personregister (PRS).
- Den dag då Folksam på annat sätt fått dödsfallet bekräftat.

Pensionsbeloppets storlek beräknas enligt Folksams försäkringstekniska regler.

Det kapital som på så sätt överförts till traditionell försäkring kan inte återföras till fondförsäkring.

Utbetalning sker från och med månaden efter den månad då dödsfallet kommit till Folksams kännedom enligt ovan.

10. Förmånstagare

Om KTPK-egenpension, vid den försäkrades dödsfall, gäller med återbetalningsskydd, utbetalas en månatlig efterlevandepension till förmånstagare.

10.1 Generellt förordnande

Om den försäkrade inte har gjort något särskilt förmånstagarförordnande gäller ett generellt förmånstagarförordnande. Det innebär att förmånstagare vid den försäkrades död i nämnd ordning är:

1. Den försäkrades make/maka/registrerade partner/sambo.
2. Den försäkrades arvsberättigade barn.

Med sambo avses ogift person som den försäkrade vid dödsfallet sammanbodde med på sådant sätt som avses i sambolagen (2003:376).

Finns det flera barn som är förmånstagare fördelas pensionen i lika proportioner. Med barn avses inte barnbarn.

Make/maka respektive registrerad partner är förmånstagare till dess att dom om äktenskapskillnad respektive upplösning av registrerat partnerskap vunnit laga kraft, om inget annat följer av förordnandet.

Saknas förmånstagare görs ingen utbetalning.

Förmånstagare kan inte göra ett eget förordnande.

10.2 Särskilt förordnande

Upprättande, ändring samt återkallelse av förmånstagarförordnande för KTPK-egenpension ska göras skriftligen till Folksam.

Den försäkrade kan när som helst under försäkringstiden anmäla ett nytt särskilt förmånstagarförordnande, eller anmäla en återgång till det generella förmånstagarförordnandet.

Det hos Folksam senast registrerade förordnandet gäller tills ett nytt förordnande anmälts.

Förmånstagare kan vara

- a. make/maka/registrerad partner eller tidigare make/maka/registrerad partner
- b. sambo eller tidigare sambo
- c. barn/styvbarn/fosterbarn eller bortadopterade barn till den försäkrade eller till någon person under a eller b

Dessa begränsningar följer av bestämmelser i inkomstskattelagen (1999:1229).

Omfattar förordnandet annan person är det i den delen utan verkan.

Med sambo avses ogift person som den försäkrade vid dödsfallet sammanbodde med på sådant sätt som avses i sambolagen (2003:376).

Barnbarn kan inte vara förmånstagare.

Finns det flera barn som är förmånstagare fördelas pensionen i lika proportioner mellan dem såvida inget annat anges.

Saknas förmånstagare görs ingen utbetalning.

Förmånstagare kan inte göra ett eget förordnande.

10.3 Avstående

Förmånstagare har rätt att helt eller delvis avstå från sin pension. Den eller de som står närmast i tur som förmånstagare inträder då i den avståendes ställe.

Den som avstått från sin rätt kan dock återinträda som förmånstagare om andra förmånstagare senare saknas.

11. Förmånsbestämd familjepension

Förmånsbestämd familjepension tjänas in under tid då den försäkrade omfattas av KTP 2 och har en pensionsmedförande lön som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp*. Intjänande kan ske tidigast från och med månaden efter den försäkrade fyller 28 år och till och med månaden då premieinbetalningen upphör eller som längst till och med månaden före då försäkrade har rätt till ålderspension. Eventuell rätt till intjänad pension kvarstår även efter att den försäkrade uppnått pensionsåldern.

Om den försäkrade slutar sin anställning före pensionsåldern eller om pensionsavtalet upphör att gälla, ändras försäkringen till att motsvara den pension som hittills är intjänad. Försäkringen ändras enligt reglerna för fribrev.

Familjepension betalas ut månaden efter den försäkrades död till efterlevande make och arvsberättigade barn som inte fyllt 20 år. Det som sägs om make i denna punkt ska även gälla registrerad partner.

Familjepension till efterlevande make upphör när maken avlider eller ingår nytt äktenskap. Familjepension till barn upphör månaden efter barnet fyller 20 år eller dessförinnan avlider. Om barn vid den åldern, på grund av sjukdom eller olycksfall, är fullständigt och varaktigt arbetsoförmögen, har barnet rätt till pension så länge detta förhållande består och sjuk- eller aktivitetsersättning betalas ut från Försäkringskassan.

*) andra basbelopp kan gälla enligt övergångsregler i respektive pensionsplan.

11.1 Förmånsbestämda familjepensionens storlek

Familjepensionens storlek beräknas utifrån ett grundbelopp. Grundbeloppet beräknas på den del av den försäkrades pensionsmedförande lön, *se punkt 5, Pensionsmedförande lön*, som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp* och den försäkrades pensionsgrundande tjänstetid, *se punkt 6, Pensionsgrundande tjänstetid*. Grundbeloppet beräknas med nedanstående procenttal för respektive lönedel.

Pensionsmedförande lön	Pension
7,5-20 inkomstbasbelopp*	32,5 procent
20-30 inkomstbasbelopp*	16,25 procent

*) andra basbelopp kan gälla enligt övergångsregler i respektive pensionsplan.

Ovanstående gäller om den försäkrade uppnår minst den tjänstetid som krävs för oreducerad pension. Uppnås inte detta tjänstetidskrav reduceras pensionen.

Eventuell premiebefrielse gäller till och med månaden före den då den efterlevande har rätt till familjepension. I dessa fall beräknas storleken på familjepensionen på den pensionsmedförande lön, inkomstbasbelopp och basbeloppsgränser som gällde månaden före den då rätt till premiebefrielsen inträdde.

Förmånsbestämda familjepensionens storlek vid lönesänkning

Om den försäkrade får sin pensionsmedförande lön sänkt kan familjepensionen beräknas på annat sätt än ovan. En lönesänkning kan i dessa fall ge ett så kallat lönesänkingsfribrev vilket innebär att familjepensionen blir högre än den skulle varit om den enbart beräknats utifrån den pensionsmedförande lönen. Lönesänkingsfribrev är det fribrevsbelopp som svarar mot den bortfallande lönedelens familjepension och är en förmån utöver den lägre lönen planliga förmån. Vid framtida lönehöjningar minskas lönesänkingsfribrevet och inräknas successivt i den planliga förmånen för att helt vara inräknade den dagen förmånen uppgår till de belopp som ursprungligen gällde före lönesänkningen.

11.2 Förmånsbestämda familjepensionens utbetalningsbelopp

Familjepensionen betalas ut med en viss procent av grundbeloppet, beroende på hur många förmånstagare det finns.

Finns både vuxna efterlevande och barn som förmånstagare får den vuxne efterlevande 75 procent av grundbeloppet och barn den resterande delen. Pension till flera barn fördelas så att alla barn får lika stor del av grundbeloppet.

Förmånstagarna är:	Familjepensionen betalas sammanlagt ut med följande procent av grundbeloppet:
Efterlevande make utan barn	100 procent
Efterlevande make och ett barn	130 procent
Efterlevande make och två barn	150 procent
Efterlevande make och fler än två barn	150 procent
+ 10 procent för varje barn utöver två	

Förmånstagarna är:	Familjepensionen betalas sammanlagt ut med följande procent av grundbeloppet:
Ett barn	75 procent
Två barn	110 procent
Tre barn	135 procent
Fyra barn	150 procent
+ 10 procent för varje barn utöver två	

11.3 Särskilda regler och begränsningar

Rätt till familjepension för barn saknas i de fall adoption sker

- när den försäkrades arbetsförmåga var varaktigt nedsatt med minst 50 procent eller
- när den försäkrade led av sjukdom som inom 6 månader efter adoptionen var orsaken till den försäkrades död eller
- efter att den försäkrade fyllt 60 år.

Om adoptionen avser makes barn eller kan det antas att den försäkrade vid adoptionen inte hade vetskap om sjukdomens livshotande art har barnet dock rätt till familjepension.

Om adoptionen skett efter att den försäkrade fyllt 60 år och adoptionen skett mer än fem år före den försäkrades dödsfall, eller avser makes barn, har barn dock rätt till familjepension.

Rätt till familjepension för efterlevande make saknas i de fall äktenskap ingåtts

- när den försäkrades arbetsförmåga var varaktigt nedsatt med minst 50 procent eller
- när den försäkrade led av sjukdom som inom 6 månader efter ingått äktenskap var orsaken till den försäkrades död eller
- efter att den försäkrade fyllt 60 år

Finns gemensamt barn eller kan det antas att den försäkrade vid giftermålet inte hade vetskap om sjukdomens livshotande art har den efterlevande maken rätt till familjepension.

Om äktenskap ingåtts efter att den försäkrade fyllt 60 år och äktenskapet varat mer än fem år eller om gemensamma barn finns, har den efterlevande maken dock rätt till familjepension.

Oavsett vad som angivits ovan kan Folksam, efter prövning av KTP-nämnden, betala ut familjepension till efterlevande make och barn. Vid denna prövning tas bland annat hänsyn till om äktenskapet har föregåtts av sammanboende under äktenskapsliknade förhållanden och längden på detta sammanboende.

11.4 Avstående från framtida intjänande av familjepension

Om den pensionsmedförande lönen överstiger 7,5 inkomstbasbelopp* och den försäkrade saknar ett aktivt intjänande av alternativ pensionslösning, kan den försäkrade efter anmälan till Folksam välja att de framtida premierna för familjepensionen istället ska användas till att förstärka KTPK-egenpensionen. Avståendet omfattar hela familjepensionspremien och gäller tidigast från och med månaden efter den då Folksam mottagit den försäkrades kompletta anmälan. Inget medgivande krävs från arbetsgivaren. Den familjepension som vid avståendet redan är intjänad, kvarstår på försäkringen som fribrev.

Rätten att avstå framtida intjänande av familjepension omfattar även de försäkrade vars premiebetalning upprätthålls genom premiebefrielseförsäkringen på grund av arbetsoförmåga, oavsett när arbetsoförmågan inträffade eller om anställningen pågår eller har upphört.

Om den försäkrade har fler än en försäkring i KTP 2 ska den pensionsmedförande lönen för minst en av dessa överstiga 7,5 inkomstbasbelopp*. Avståndet omfattar samtliga försäkringar i KTP 2.

För att omfattas av rätten till avstående enligt ovan krävs att villkoren är uppfyllda vid avståndetidpunkten. Retroaktiva ändringar, som medför att villkoren för avstående inte längre är uppfyllda per avståndetidpunkten, kan medföra att avståndet annulleras.

Avståendeval, som inkommit till Folksam före den 1 november 2013, gäller för all framtid inom KTP 2.

För avståendeval som inkommit från och med den 1 november 2013 gäller följande. Avståendevallet gäller för all framtid - även om den försäkrade byter anställning - för samtliga anställningar inom Kooperationens tilläggs pension avdelning 2, oavsett kollektivavtalsområde.

*) andra basbelopp kan gälla enligt övergångsregler i respektive pensionsplan.

12. Premiebefrielseförsäkring vid arbetsförmåga

Premiebefrielse innebär vid försäkringsfall att särskild premiebefrielseförsäkring i Folksam kooperativa tjänstepensioner, betalar premien för den försäkrades pensionsförmåner i stället för arbetsgivaren, för den tid premiebefrielsen gäller, om inte annat avtalats. Premiebefrielseförsäkringen kan endast gälla pensionsförmåner för vilka premien är avtalad att betalas fortlöpande varje månad. Premiebefrielse för alternativ pensionslösning gäller i de fall premien placeras i Folksam kooperativa tjänstepensioner.

Rätt till premiebefrielse finns då försäkrad är arbetsförmögen och har ersättning från Försäkringskassan enligt Socialförsäkringsbalken i form av sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning, aktivitetsersättning eller liknande till minst 25 procent.

Arbetsförmågan ska ha uppkommit under försäkringstiden i Folksam. Arbetsförmåga som uppkommit innan försäkringstiden i Folksam måste ha ökat med minst 25 procent under försäkringstiden i Folksam för att rätten till premiebefrielse ska inträda. Ökningen av arbetsförmågan beräknas utifrån den arbetstid i anställningen som försäkring för sjukpension grundas på.

För att ha rätt till premiebefrielse ska den försäkrades arbetsförmåga ha varat i mer än 90 kalenderdagar i följd, så kallad karenstid. Om arbetsförmågan inte varat i mer än 90 dagar i följd, men den försäkrade under den senaste tolv månadersperioden har varit sjuk vid flera tillfällen, inträder rätt till premiebefrielse efter det att den försäkrade varit arbetsförmögen i sammanlagt 105 kalenderdagar under perioden. I karenstiden räknas endast tid efter det att försäkringen börjat gälla för den försäkrade. För försäkrad som får aktivitetsersättning eller sjukersättning utan föregående sjukskrivning kan Folksam besluta om avkortning av karenstiden.

Försäkringen blir premiebefriad från och med månaden efter det att rätt till premiebefrielse inträtt. Om rätten till premiebefrielse inträtt den första i månaden blir försäkringen premiebefriad från och med samma månad. Vid återinsjuknande ska den nya perioden av arbetsförmåga vara minst 30 dagar. Premiebefrielsen utges dock inte under tid som ingår i sjuklöneperioden enligt lag.

Premiebefrielse gäller längst till och med kalendermånaden före då den försäkrades ordinarie pensionsålder uppnås eller när villkoren för premiebefrielse inte längre är uppfyllda. Är pensionsåldern lägre än 65 år gäller premiebefrielsen till och med den månad då den försäkrade uppnår pensionsåldern. Avlider den försäkrade innan dess gäller premiebefrielsen till och med dödsfallsmånaden. Premiebefrielse kan beviljas även efter anställningstid, *se punkt 15, Fortsättningsförsäkring och punkt 16, Efterskydd*.

12.1 Premiebefrielsens storlek

Premiebefrielsens storlek beräknas utifrån de ersättningsnivåer som anges i KTP 2, den försäkrades pensionsmedförande lön och de basbeloppsgränser som gällde månaden innan den då rätt till premiebefrielse inträder.

Har den försäkrade rätt till premiebefrielse, är premiebefrielsen hel oavsett graden av arbetsförmåga så länge denna rätt består.

12.2 Anmälan

Drabbas den försäkrade av sjukdom eller olycksfall som kan antas medföra arbetsoförmåga av sådan varaktighet att rätt till premiebefrielse kan komma i fråga, ska arbetsgivaren snarast möjligt sända en skriftlig anmälan om premiebefrielse till Folksam.

Arbetsgivaren är skyldig att snarast meddela Folksam om den försäkrades ersättning från den allmänna försäkringen ändras eller upphör. Arbetsgivaren ska även lämna uppgift till Folksam om andra förhållanden som kan påverka rätten till premiebefrielse.

Om anställningen upphört och den försäkrade omfattas av efterskydd ska den försäkrade själv anmäla sjukfall till Folksam, *se punkt 15, Fortsättningsförsäkring och punkt 16, Efterskydd*. När Folksam utreder rätten till ersättning ska försäkrad och arbetsgivare, utan kostnad för Folksam, lämna de uppgifter och eventuella läkarutlåtanden om sjukdomen eller olycksfallet, som Folksam begär. Sker inte detta, kan rätten till premiebefrielse inte utredas.

13. Kollektiv slutbetalning

Om försäkrad avslutar sin tjänst före ordinarie pensionsålder för att helt pensionera sig, tidigast månaden efter det att han/hon fyllt 62 år, slutbetalas försäkringen. Detta innebär att den premie som skulle betalats av arbetsgivaren för förmånsbestämd ålderspension, KTPK-egenpension och familjepension, från avgångstidpunkten till ordinarie pensionsålder istället betalas genom särskild försäkring i Folksam.

Kollektiv slutbetalning för alternativ pensionslösning gäller i de fall premien placeras i Folksam kooperativa tjänstepensioner.

Vid slutbetalning beräknas belopp för försäkringen på den pensionsmedförande lön och de basbeloppsgränser som gällde månaden innan tidpunkt för slutbetalning. Detta innebär att försäkringens värde blir lika stort som om premierna betalats löpande av arbetsgivaren fram till ordinarie pensionsålder utifrån de förmåner som gällde vid avgångstidpunkten.

14. Sjukpension

Rätt till sjukpension finns då försäkrad är arbetsoförmögen på grund av sjukdom eller olycksfall och har ersättning från Försäkringskassan enligt Socialförsäkringsbalken i form av sjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning, aktivitetsersättning eller liknande.

Arbetsoförmågan ska ha uppkommit under försäkringstiden i Folksam och ska uppgå till minst 25 procent. Arbetsoförmåga som uppkommit innan försäkringstiden i Folksam måste ha ökat med minst 25 procent under försäkringstiden i Folksam för att rätten till sjukpension ska inträda. Ökningen av arbetsoförmågan beräknas utifrån den arbetstid i anställningen som försäkring för sjukpension grundas på.

För att ha rätt till sjukpension ska den försäkrades arbetsoförmåga ha varat i mer än 90 kalenderdagar i följd, så kallad karenstid. Om arbetsoförmågan inte varat i mer än 90 dagar i följd, men den försäkrade under den senaste tolv månadersperioden har varit sjuk vid flera tillfällen, inträder rätt till sjukpension efter det att den försäkrade varit arbetsoförmögen i sammanlagt 105 kalenderdagar under perioden. I karenstiden räknas endast tid efter det att försäkringen börjat gälla för den försäkrade. För försäkrad som får aktivitetsersättning eller sjukersättning utan föregående sjukskrivning kan Folksam besluta om avkortning av karenstiden. Sjukpension utges inte under tid som ingår i sjuklöneperioden enligt lag.

Rätt till sjukpension gäller från och med dagen efter det att karenstiden är uppnådd. Om karenstiden uppnås under tid då aktivitetsersättning eller sjukersättning betalas ut, gäller rätt till sjukpension från och med månaden efter den dag, då karenstiden är uppnådd.

Rätten till sjukpension gäller som längst till dess att villkoren för sjukpension inte längre är uppfyllda eller till dess att den försäkrade dessförinnan avlider, dock som längst tills den försäkrade har rätt till ålderspension. Om den försäkrade tar ut sin ålderspension från KTP 2 har den försäkrade inte rätt till sjukpension till den del som uttaget av ålderspensionen avser. Bedömningen av rätten till sjukpension ska göras utifrån den arbetstid som gällde efter uttaget av ålderspensionen.

14.1 Sjukpensionens storlek

Sjukpensionens storlek beräknas utifrån den försäkrades pensionsmedförande lön, de ersättningsnivåer som anges i KTP 2 och de basbeloppsgränser som gällde månaden före den då rätt till premiefrielse inträder.

Ersättningsnivåer för sjukpension enligt KTP 2:

Lön	Ersättning under sjukpenningperiod	
	Till och med sjukdag 360	Från och med sjukdag 361
- 7,5 prisbasbelopp	10 %	0%
7,5 prisbasbelopp - 20 inkomstbasbelopp	65 %	65 %
20 inkomstbasbelopp - 30 inkomstbasbelopp	32,5 %	32,5 %

Lön	Ersättning under tid med sjuk-/aktivitetsersättning*
- 7,5 prisbasbelopp	15 %
7,5 prisbasbelopp - 20 inkomstbasbelopp	65 %
20 inkomstbasbelopp - 30 inkomstbasbelopp	32,5 %

*Dock inte om sjukpenning har utbetalats för samma tid.

Ersättningens storlek är beroende av graden av arbetsförmåga i den försäkrade anställningen. Gradens av arbetsförmåga kan vara 25, 50, 75 eller 100 procent. Vid fullständig arbetsförmåga gäller rätt till hel sjukpension. Ändras graden av arbetsförmåga för den försäkrade, ändras sjukpensionen i motsvarande grad.

Det dagberäknade sjukpensionsbeloppet beräknas genom att månadsbeloppet delas med 30 dagar då rätt till sjukpension finns för del av månad. När Försäkringskassan har fattat beslut om sjuk- eller aktivitetsersättning ändras sjukpensionen från dagberäknad ersättning till månadsberäknad ersättning. Detta innebär att samma belopp gäller för hela månaden.

För en försäkrad som har sjukersättning från Försäkringskassan, men förvärvsarbetar med så kallad steglös avräkning enligt de särskilda reglerna i 37 kap Socialförsäkringsbalken eller fått sjukersättningen eller aktivitetsersättningen från Försäkringskassan förklarad vilande enligt 36 kap Socialförsäkringsbalken, reduceras sjukpensionen.

Sjukpension på lönedel upp till 7,5 prisbasbelopp ska minska med livränta till följd av arbetsskada enligt Socialförsäkringsbalken eller ersättning på grund av ersättningsplikt som åligger staten.

14.2 Anmälan

Drabbas den försäkrade av sjukdom eller olycksfall som kan antas medföra arbetsförmåga av sådan varaktighet att rätt till sjukpension kan komma i fråga, ska arbetsgivaren snarast möjligt göra en skriftlig sjukanmälan till Folksam.

Arbetsgivaren är skyldig att snarast meddela Folksam om den försäkrades ersättning från den allmänna försäkringen ändras eller upphör. Arbetsgivaren, och i vissa fall den försäkrade, ska på begäran av Folksam lämna uppgift om även andra förhållanden som kan påverka rätten till sjukpension.

Om anställningen upphört och den försäkrade omfattas av efterskydd ska den försäkrade själv anmäla sjukfall till Folksam, se avsnitt om fortsättningsförsäkring och efterskydd.

När Folksam utreder rätten till sjukpension ska försäkrad och arbetsgivare, utan kostnad för Folksam lämna de uppgifter och eventuella läkarutlåtanden om sjukdomen eller olycksfallet, som Folksam begär. Sker inte detta, kan rätten till sjukpension inte utredas.

15. Fortsättningsförsäkring

Om den försäkrade inte längre omfattas av KTP 2, har den försäkrade rätt att utan hälsoprövning teckna fortsättningsförsäkring. Har den försäkrade uppnått den för den närmast tidigare försäkringen gällande pensionsåldern eller har den försäkrade anställts hos annan arbetsgivare och därmed kommit att omfattas av ny pensionsöverenskommelse, gäller inte rätten att teckna fortsättningsförsäkring.

Rätt att teckna fortsättningsförsäkring föreligger under tre månader, räknat från tidpunkten då anställningen upphört. Har ansökan inte inkommit till Folksam inom denna tidsperiod är rätten till fortsättningsförsäkring förverkad. Fortsättningsförsäkring omfattas inte av rätten till slutbetalning.

16. Efterskydd

Under tid då rätt till fortsättningsförsäkring kan göras gällande upprätthålls försäkringsskyddet, med så kallat efterskydd, vid arbetsoförmåga och dödsfall. Den försäkrade får dock inte ha fyllt 65 år eller dessförinnan påbörjat utbetalning av ålderspension från KTP 2 eller genom en ny anställning omfattas av förmåner som är likvärdiga med motsvarande förmåner inom KTP 2. Efterskyddet gäller inte heller om försäkringen erhållit slutbetalning.

Försäkringsskydd vid arbetsoförmåga och dödsfall fortsätter att gälla inom tre kalendermånader efter att anställningen har upphört eller då arbetsgivarens försäkringsavtal med Folksam avseende KTP 2 är uppsagt och uppsägningen har trätt i kraft.

Om den försäkrade blir arbetsoförmögen under efterskyddstiden och fortsätter att oavbrutet vara arbetsoförmögen så att karenstiden uppnås för premiebefrielseförsäkring respektive sjukpension gäller rätten till premiebefrielse och sjukpension enligt den tidigare anställningen.

Efterskyddet förlängs om den försäkrade blir sjuk under tiden då efterskyddet gäller. Skyddet förlängs med lika många dagar som sjukdomen varar.

17. Flytt av försäkringskapital

EU-flytt

Försäkrad som tar tjänst inom EU-administrationen och som tjänar in pension enligt EGs pensionssystem, har rätt att överföra värdet av sina pensionsrättigheter till detta pensionssystem enligt särskilda bestämmelser i lag (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna. Folksam har rätt att ta ut en avgift för sådan flytt.

I övrigt saknas flytträtt inom KTP 2.

18. Utbetalning av pension

18.1 Förmånsbestämd ålderspension

Om den försäkrade inte meddelar annat betalas förmånsbestämd ålderspension ut månadsvis med ett livsvarigt belopp, från och med den månad den försäkrade uppnår sin ordinarie pensionsålder. Vid ordinarie pensionsålder 65 år har den försäkrade rätt till ålderspension från och med den månad den försäkrade uppnår pensionsåldern. Om den försäkrade har en lägre avtalad pensionsålder har den försäkrade rätt till ålderspension från och med månaden efter uppnådd pensionsålder.

Inför utbetalning av ålderspension vid ordinarie pensionsålder får den försäkrade information från Folksam om de ändringsmöjligheter som finns innan utbetalningen påbörjas.

Förtida uttag

Ålderspensionen kan betalas ut från en annan tidpunkt än vid den ordinarie pensionsåldern, om den försäkrade begär det, dock tidigast från 55 års ålder. För att den försäkrade ska tillåtas att göra ett förtida uttag krävs att detta sker i pensioneringssyfte, det vill säga att man har för avsikt att avstå från fortsatt förvärsarbete eller att fortsätta förvärsarbete endast till en liten del.

Vid helt förtida uttag anses pensioneringssyftet vara uppfyllt om den försäkrade har en ordinarie arbetstid på mindre än åtta timmar per vecka, för partiellt uttag *se punkt 18.1, Partiellt uttag*.

Vid förtida uttag blir det livsvariga månatliga beloppet lägre än om uttag görs vid ordinarie pensionsålder. Beloppet räknas om enligt de försäkringstekniska regler som gäller för Folksam.

Ett förtida uttag av ålderspension kan inte göras under tid då den försäkrade har sjukpenning eller hel sjukersättning från Försäkringskassan. Rätten saknas även för försäkrade som har rätt till premiefrielse i KTP 2 på grund av arbetsoförmåga som beror på sjukdom eller olycksfall.

Uppskjutet uttag

Innan utbetalning påbörjats har den försäkrade rätt att skjuta upp hela eller delar av sitt uttag av ålderspension. Det livsvariga månatliga beloppet blir högre än om uttag görs vid ordinarie pensionsålder. Beloppet räknas om enligt de försäkringstekniska regler som gäller för Folksam.

Ålderspension som har utbetalats i mer än 1 månad får inte skjutas upp. En förutsättning för att uppskjutet uttag ska medges, om utbetalning redan påbörjats, är att utbetalat belopp för denna månad återbetalas och att preliminärskatteavdrag och eventuell kontrolluppgift kan rättas.

Om den försäkrade inte begär uppskjutet uttag sker utbetalning från ordinarie pensionsålder.

Temporärt uttag

Innan utbetalning påbörjats har försäkrad rätt att ändra utbetalningstid för ålderspension. Istället för livsvarig utbetalningstid kan den försäkrade välja en tidsbegränsad utbetalningstid och göra ett så kallat temporärt uttag, i minst 60 månader. Temporärt uttag kan begäras tidigast månaden efter att den försäkrade fyller 55 år.

Försäkrad som har lägre pensionsålder än 65 år, kan vid förtida uttag eller uppskjutet uttag med uttagstidpunkt före 65 års ålder, göra ett temporärt uttag av den förmånsbestämda ålderspension som skulle ha utbetalats från ordinarie pensionsålder till 65 år. Uttag ska ske med jämn nivå mellan uttagstidpunkten och 65 år, varvid utbetalningstiden före 65 år kan bli kortare än 60 månader. Pension som skulle ha betalats ut livsvarigt från 65 år, får fördelas från 65 år med jämn pensionsnivå under kortast tid 60 månader.

Partiellt uttag

Försäkrad som omfattas av KTP 2 kan begära att förmånsbestämd ålderspension betalas ut i separata delar vid olika tillfällen genom att göra ett så kallat partiellt uttag, enligt det regelverk som beslutats av kollektivavtalsparterna.

Partiellt uttag kan begäras tidigast månaden efter att den försäkrade fyller 55 år och måste begäras innan pensionsutbetalning påbörjats.

För att ha rätt till partiellt uttag innan ordinarie pensionsålder krävs att den försäkrade har ett pensioneringssyfte och att uttagsgraden motsvarar den procentuella sänkningen av sysselsättningsgraden. Pensionen får delas upp i högst tre uttagsdelar med valfri hel procentsats, som lägst tio procent.

Om den försäkrade har flera anställningar beaktas sysselsättningsgraden endast i förhållande till den försäkring varifrån partiellt uttag begärs. Om sysselsättningsgraden därefter ökar upphör rätten till partiellt uttag. Försäkrade som byter arbetsgivare omfattas fortfarande av rätten till partiellt uttag, förutsatt att sysselsättningsgraden inte ökas.

18.2 KTPK-egenpension

Om den försäkrade inte anmäler annat utbetalas ålderspensionen under fem år från 65 års ålder. Innan utbetalning påbörjats kan utbetalningstiden ändras inom i inkomstkattelagen och KTP 2 tillåtet intervall.

Utbetalningstid kan vara livsvarig, eller temporär under en valfri begränsad tid, uttryckt i helt antal månader. Ingen ändring kan göras när pensionsutbetalningen har påbörjats.

Utbetalning av ålderspension eller återbetalningsskydd görs endast från traditionell försäkring.

Utbetalning av återbetalningsskyddet sker vid traditionell försäkring från och med månaden efter den försäkrades dödsfall och vid fondförsäkring från och med månaden efter den månad då dödsfallet anmälts. Återbetalningsskyddet före uppnådd pensionsålder kan utbetalas temporärt, 5-20 år. Återbetalningsskyddet efter uppnådd pensionsålder ska ha samma utbetalningstid som ålderspensionen. Återbetalningsskyddet utbetalas med avdrag för den tid som ålderspensionen redan utbetalats.

Om ålderspensionen är livsvarig kan utbetalningstiden för återbetalningsskyddet vara 5-20 år.

Pensionen utbetalas till och med den kalendermånad under vilken den försäkrade respektive förmånstagaren avlider eller rätten av annan anledning bortfaller.

Ålderspensionens storlek är bland annat beroende av värdet av tillgodoräknade premier och avkastningen på dessa, åldern vid utbetalningens början samt valet mellan livsvarig och tidsbegränsad utbetalning. Pensionen beräknas lika för kvinnor och män.

Återbetalningsskyddets storlek beräknas utifrån försäkringens värde per dödsfallsmånaden, avseende traditionell försäkring, och erhållet belopp vid försäljning av försäkringens fondandelar avseende fondförsäkring.

Förtida uttag

Den försäkrade kan begära att få pensionen utbetald tidigare än från 65 års ålder (förtida uttag), dock tidigast från 55 års ålder. För att den försäkrade ska tillåtas att göra ett förtida uttag krävs att detta sker i pensioneringssyfte, det vill säga att man har för avsikt att avstå från fortsatt förvärvsarbete eller att fortsätta förvärvsarbete endast till en liten del. Vid helt förtida uttag anses pensioneringssyftet vara uppfyllt om den försäkrade har en ordinarie arbetstid på mindre än åtta timmar per vecka. Ett förtida uttag kan inte göras under tid då den försäkrade har sjukpenning eller hel sjukersättning från Försäkringskassan. Rätten saknas även för försäkrade som har rätt till premiefrielse på grund av arbetsoförmåga som beror på sjukdom eller olycksfall.

Uppskjutet uttag

Innan utbetalningen påbörjats har den försäkrade rätt att begära att få hela eller delar av pensionen utbetald från en senare tidpunkt än 65 år så kallat uppskjutet uttag.

Temporärt uttag

Vid temporär utbetalning är kortaste utbetalningstid vanligen fem år och längst utbetalningstid 20 år. Om utbetalningen upphör då den försäkrade fyller 65 år är dock kortaste utbetalningstiden 2 år och 11 månader.

Partiellt uttag

Försäkrad som omfattas av KTP 2 kan begära att KTPK-egenpension betalas ut i separata delar vid olika tillfällen genom att göra ett så kallat partiellt uttag, enligt det regelverk som beslutats av kollektivavtalsparterna.

Partiellt uttag kan begäras tidigast månaden efter att den försäkrade fyller 55 år och måste begäras innan pensionsutbetalning påbörjats.

För att ha rätt till partiellt uttag innan ordinarie pensionsålder krävs att den försäkrade har ett pensioneringssyfte och att uttagsgraden motsvarar den procentuella sänkningen av sysselsättningsgraden. Pensionen får delas upp i högst tre uttagsdelar med valfri hel procentsats, som lägst tio procent.

18.3 Utbetalning till efterlevande

Folksam har inte någon skyldighet att hålla sig informerad om dödsfall som inträffat före 2015. Från och med 1 januari 2015 ska Folksam löpande bevaka och kontrollera inträffade dödsfall. Folksam ska underrätta dödsboet och kända förmånstagare.

Anmälan om den försäkrades dödsfall kan göras av arbetsgivare eller efterlevande till den försäkrade. Anmälan ska göras skriftligen till Folksam snarast möjligt.

För ersättning i samband med dödsfall ska dödsfallsintyg och släktutredning lämnas. Om en utbetalning begärs och det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning inte ske förrän en månad förflutit efter det att sådan utredning avslutats. Utredningen ska bedrivas skyndsamt.

Pensionen utbetalas från och med kalendermånaden näst efter den månad då den försäkrade avlider. Pensionen utbetalas till och med den kalendermånad, under vilken förmånstagaren avlider eller rätten av annan anledning bortfaller.

18.4 Sjukpension

Drabbas försäkrad av sjukdom eller olycksfall som kan antas medföra arbetsförmåga av sådan varaktighet att rätt till sjukpension kan komma i fråga, ska arbetsgivaren snarast möjligt göra en skriftlig sjukanmälan till Folksam. Den som begär utbetalning ska styrka sin rätt till beloppet, med läkarutlåtande eller andra uppgifter. De handlingar och övriga upplysningar som har betydelse för bedömningen av Folksams ansvarighet ska utan dröjsmål anskaffas och inges till Folksam samt bekostas av den som gör anspråk på utbetalningen.

Utbetalning av sjukpension ska normalt ske senast en månad efter det att Folksam har fått in fullständiga underlag för utbetalning. Rätt till sjukpension föreligger från och med dagen efter den dag då karenstiden är uppnådd och den försäkrade har rätt till sjukpension. Sjukpension utbetalas till och med den sista dagen i sjukperioden, dock längst till och med månaden före den då den försäkrade har rätt till utbetalning av ålderspension eller till och med den månad då den försäkrade avlider.

Om det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning dock inte ske förrän en månad förflutit efter det att sådan utredning avslutats. Utredningen ska bedrivas skyndsamt.

Sjukpensionen utbetalas månadsvis i efterskott.

18.5 Utbetalningstermin

Folksam har rätt att ändra tid för vilken utbetalningen avser (utbetalningstermin) och utbetalningstid om pensionsbeloppet per utbetalningstillfälle är lägre än 0,4 procent av prisbasbeloppet.

18.6 Medgivande

Medgivande att inhämta upplysningar från läkare, annan sjukvårdspersonal, sjukhus, annan sjukvårdsinrättning, Försäkringskassan eller annan försäkringsinrättning ska lämnas på begäran.

18.7 Felaktigt utbetalt belopp

Om försäkringstagare, försäkrad eller förmånstagare lämnat sådan uppgift till Folksam att utbetalning skett till fel mottagare kan Folksam inte göras ansvarig gentemot den rättmätiga mottagaren.

Om försäkrad eller förmånstagare har erhållit utbetalning med för högt belopp eller för tid då denne inte har haft rätt till utbetalningen, kan Folksam återkräva det felaktigt utbetalda beloppet.

18.8 Oriktiga uppgifter

Oriktiga uppgifter kan leda till att försäkringen blir helt eller delvis ogiltig och att utbetalning nekas eller sänks.

18.9 Räntebestämmelser

Utbetalning sker senast en månad efter det att Folksam mottagit fullständigt underlag för utbetalningen. Sker utbetalning vid ett senare tillfälle utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635).

Om det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning dock inte ske förrän en månad förflutit efter det att sådan utredning avslutats. Utredning ska bedrivas med tillbörlig skyndsamhet

Även om dröjsmål inte föreligger utges ränta motsvarande referensräntan minskad med två procentenheter från och med den 31 dagen efter att beloppet förfallit till betalning. Referensräntan fastställs av Riksbanken varje kalenderhalvår.

Ränta utbetalas inte om den sammanlagda räntan understiger 0,5 procent av prisbasbeloppet.

Avgifter och skatter

19.1 Avgifter för KTPK-egenpension

Avgifter kan tas ut som procentuell avgift på premien och försäkringskapitalet och/eller som en styckekostnad per försäkring. Avgifter kan tas ut för kapitalförvaltning, byte av förvaltningsform, flytt av försäkringskapital till annan försäkringsgivare, utbetalning och andra förfoganden över försäkringen.

Förvaltningsavgift tas ut löpande under försäkringstiden genom en minskning av pensionskapitalet från och med den dag försäkringen blir gällande. Vid dödsfall sker uttag av förvaltningsavgift, avseende fondförsäkring fram till och med dagen för anmälan av dödsfallet. I annat fall uttas avgiften fram till och med dagen för försäkringens avslutande.

Utbetalningsavgift tas ut i samband med utbetalning av försäkringen som ett avdrag från kapitalet.

Folksam har även rätt att ta ut avgifter vid transaktioner (byte av fond, inlösen av andelar med mera) dels löpande för täckande av förvaltningskostnader och dylikt. Storleken på avgifter får ändras.

Avgifter tas ut enligt vid var tid gällande prislista, se information på folksam.se

Förändringar i prislistan gäller även för försäkringsavtal ingångna före avgiftsändringen.

19.2 Skatter

Inkomstskatt

Utfallande belopp beskattas som inkomst av tjänst. Folksam gör avdrag för preliminär skatt.

Avkastningsskatt

För KTPK-egenpension betalar Folksam, enligt lag, avkastningsskatt. Avkastningsskatten påverkar försäkringens värde.

20. Fördelning av överskott

Överskott uppstår om utfallet av de försäkringstekniska antagandena blir mer gynnsamt än vad som antagits vid fastställande av premie. VD för Folksam ömsesidig livförsäkring (Folksam Liv) beslutar varje år, i enlighet med dessa villkor samt konsolideringspolicyn, om fördelning av överskott till försäkringstagare och försäkrade.

Medel i konsolideringsfonden som inte behövs för förlusttäckning, eller andra ändamål enligt Folksam Livs bolagsordning, kan fördelas till försäkringstagare och försäkrade.

För förmånsbestämd försäkring ska fördelning av överskott i första hand ske i form av pensionstillägg för höjning av pension under utbetalning till de försäkrade eller förmånstagare. Pensionstillägget beslutas av Folksam Liv. Procentsatsen för pensionstillägget ska bestämmas efter enhetliga principer inom varje kollektivavtal och vara lika för alla försäkringsslag med samma basår.

Fördelning av överskott kan även ske genom premiereduktion för försäkringstagaren eller genom höjning av den intjänade pensionsrätten för de försäkrade, dock inte försäkringsfall. Fördelat överskott i enlighet med förgående mening är garanterat.

Fördelning av överskott kan även ske genom fördelning av företagsanknutna medel till försäkringstagare i enlighet med vid var tidpunkt gällande konsolideringspolicy, eller på annat sätt. Underskott för någon del av antagandena ska beaktas innan fördelning av överskott kan göras. Underskott kan resultera i minskning av tidigare fördelade överskott.

Skulle de försäkringstekniska avsättningarna visa sig inte vara tillräckliga äger Folksam Liv rätten att använda medel ur konsolideringsfonden till att förstärka livförsäkringsavsättningar för intjänade pensionsrätter.

För KTPK-egenpension gäller följande. Överskott på försäkringen uppstår om utvecklingen av kapitalavkastning, driftskostnader, dödlighet och avkastningsskatt totalt sett blir gynnsammare än vad som antagits vid fastställande av det garanterade pensionsbeloppet. Överskottet fördelas individuellt på varje försäkring i relation till dess bidrag till överskottets uppkomst, men tilldelas försäkringen först i samband med varje utbetalning. Överskottsmedel kan i enlighet med Folsams bolagsordning även användas för att täcka förluster i Folksam. Överskottet utgör således en del av Folsams riskkapital och är inte garanterat förrän det tilldelats försäkringen.

21. Skaderegistrering

Bolaget använder sig också av ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningsregister (GSR). Detta register innehåller vissa uppgifter om skadan samt uppgift om vem som begärt ersättning och används endast i samband med skadereglering. Det innebär att bolaget får reda

på om du tidigare anmält någon skada hos annat försäkringsbolag. Ändamålet med GSR är att tillhandahålla ett underlag till försäkringsföretag för att identifiera oklara försäkringsfall. Därigenom kan företagen motverka utbetalning av ersättningar som baseras på oriktiga uppgifter. Uppgifterna kan även användas i avidentifierad form för statistiska ändamål.

Personuppgiftsansvarig för GSR är Skadeanmälningsregister (GSR) AB, Box 24171, 104 51 Stockholm. Se www.gsr.se för mer information om den behandling av uppgifter som förekommer i registret.

22. Begränsning av ansvar

Folksam kan inte ställas till svars för ett meddelande eller ett dokument som fått felaktig lydelse, om rättelse vidtas så snart felet upptäckts.

Meddelande anses ha inkommit till Folksam den dag det ankomststämplat eller på annat sätt daterats hos Folksam.

Folksam är inte ansvarig för förlust som kan uppstå vid fördröjning av utredning rörande försäkringsfall på grund av krig, terrorattacker, politiska oroligheter eller annan katastrof-händelse eller på grund av lagbud, myndighets åtgärd eller stridsåtgärd i arbetslivet. Förbehållet om stridsåtgärd i arbetslivet gäller även om Folksam självt är föremål för eller vidtar sådan stridsåtgärd.

23. Begränsningar av försäkrings giltighet

23.1 Krigstillstånd i Sverige

Vid krigstillstånd i Sverige gäller särskild lagstiftning i fråga om Folksams ansvarighet och rätt att ta ut tilläggspremie (krigspremie). Folksam är fri från krigsansvarighet för försäkring som tecknats eller för utökning av försäkringsbelopp efter krigstillståndets inträde, eller inom en period av tre månader dessförinnan.

23.2 Deltagande i främmande krig eller i politiska oroligheter utom Sverige

Försäkringen gäller inte vid dödsfall eller arbetsoförmåga som inträffar då den försäkrade deltar i krig eller i politiska oroligheter utanför Sverige. Den gäller heller inte vid dödsfall eller arbetsoförmåga som inträffar inom ett år efter sådant deltagande och som kan anses bero på kriget eller oroligheterna.

Deltagande i militär fredsbevarande verksamhet i FN:s regi eller enligt beslut av OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa) räknas inte som deltagande i krig eller politiska oroligheter.

23.3 Vistelse utom Sverige vid krig eller krigsliknande politiska oroligheter

Vistas den försäkrade utanför Sverige i område där krig eller krigsliknande politiska oroligheter råder – utan att själv delta – gäller följande: Tecknades försäkring eller utökades pensionsbeloppet i samband med utresa till eller under vistelse i området, och kriget eller oroligheterna då pågick eller uppenbar krigsfara förelåg, gäller inte försäkringen respektive utökningen för dödsfall eller arbetsoförmåga som inträffar under vistelsen i området eller inom ett år efter dess slut och som kan anses bero på kriget eller oroligheterna.

24 Skydd av personuppgifter

Folksam värnar om din personliga integritet och vill att du ska känna dig trygg i hur vi hanterar dina uppgifter. När du ingår ett försäkringsavtal med Folksam, behöver vi hantera dina personuppgifter för att kunna administrera försäkringsförhållandet, hantera anmälda skador, beräkna försäkringspremier eller för att tillhandahålla relevant information och marknadsföring till dig. De uppgifter vi behandlar kan vara ditt namn och adress, hälsoinformation, om det finns medförsäkrad, uppgifter om försäkringsfall och annan relevant information. Merparten av personuppgifterna samlas in från dig men vi kan även samla in uppgifter från en tredje part eller från offentliga källor. Personuppgifterna behandlas huvudsakligen för att vi ska kunna fullgöra våra åtaganden enligt försäkringsavtalet. Vi kan även behöva hantera uppgifterna för att fullgöra en rättslig förpliktelse, för att fastställa, göra gällande eller försvara ett rättsligt anspråk eller när vi har ett berättigat intresse av att hantera dina uppgifter.

Kontaktuppgifter till det Folksam-bolag som är ansvarig för hanteringen av dina personuppgifter finner du i ditt försäkringsbesked. Du kan från och med 25 maj 2018 även kontakta Folksams dataskyddsbud på dataskyddsbud@folksam.se.

Vi kommer att spara dina personuppgifter så länge vi behöver dem för att uppfylla det ändamål för vilka de samlats in. Därefter raderar vi uppgifterna.

Dina personuppgifter hanteras med sekretess enligt Folksams etiska regler. Dina adressuppgifter och grundläggande uppgifter om ditt avtal hanteras i ett för Folksam-bolagen gemensamt kundregister för bland annat automatiskt adressuppdatering och samordning av bolagens information och marknadsföring till dig. Vi kan även behöva lämna ut vissa personuppgifter till återförsäkringsbolag.

Om uppgifterna överförs till ett land utanför EU, säkerställer vi att sådan överföring är laglig, exempelvis genom att använda de standardiserade modellklausuler för dataöverföring som antagits av EU-kommissionen och som finns tillgängliga på EU-kommissionens webbplats.

Du har rätt att få information om vilka uppgifter som vi behandlar om dig, att få felaktiga uppgifter rättade, att begära att vi begränsar vår behandling och att dina uppgifter överförs till annan part samt invända mot den behandling vi utför. Du har även rätt att inge klagomål till ansvarig tillsynsmyndighet.

Läs mer om Folksams hantering av personuppgifter och dina rättigheter på folksam.se/personuppgifter.

25. Motverkande av penningtvätt och finansiering av terrorism

Folksam följer ett strikt regelverk för att förhindra att dess produkter och tjänster utnyttjas för finansiell brottslighet. Försäkringstagare, försäkrad och andra personer relaterade till försäkringsavtalet är skyldiga att förse Folksam med all nödvändig information och dokumentation med anledning av tillämplig lagstiftning.

Folksam har rätt att

- begränsa ett befintligt avtal samt vägra att ingå nytt avtal om förutsättningarna i första stycket inte är uppfyllda eller i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism föreligger
- avsluta avtalsförhållandet om det på skälig grund kan misstänkas att nyttjandet av Folksams produkter eller tjänster utgör led i penningtvätt eller finansiering av terrorism
- dela information till andra bolag inom Folksamgruppen i syfte att upptäcka och motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

26. Ändring av försäkringsvillkor

Villkoren för sådan försäkring som är utformad enligt kollektivavtal mellan parter på arbetsmarknaden ska anpassas till framtida ändringar i kollektivavtalet. Anpassning ska även ske till sådana framtida ändringar av tillämpningen av kollektivavtalet som beslutas av kollektivavtalsparterna, av KTP-nämnden eller annat behörigt organ som är utsett av kollektivavtalsparterna. Förändringar i försäkringsvillkor kan göras av Folksam under avtalstiden om detta är nödvändigt med hänsyn till ändrad lagstiftning, myndigheters föreskrifter eller ändrad rätts-tillämpning. Ändringar kan även göras av annan anledning, om ändringen generellt sett inte kan anses innebära en betydande nackdel för försäkringstagarna eller andra förmånsberättigade.

Villkor för försäkring som är utformade enligt kollektivavtal ska vara godkända av KTP-nämnden.

Ändring av försäkringsvillkoren träder i kraft månaden efter den månad ändringen gjordes eller vid den tidpunkt som kollektivavtalsparterna bestämmer.

27. Tolkning av försäkringsvillkor

Arbetsgivaren, den försäkrade eller efterlevande kan begära att fråga som angår honom/henne och som berör tolkningen av KTP 2 eller bestämmelser i övrigt avseende försäkringarna ska behandlas i KTP-nämnden. Folksam kan också rådfråga KTP-nämnden om tolkning av KTP 2 och bestämmelser i övrigt rörande försäkringarna.

28. Om du inte är nöjd

28.1 Vänd dig först till oss på Folksam

Om du har frågor om behandlingen av ditt ärende, ta i första hand kontakt med ärendets handläggare, som kan ge dig förklaringar och kompletterande upplysningar.

Om du skulle vilja gå vidare med ditt ärende, har du rätt att få det omprövat hos Folksam eller överprövat enligt nedan.

Genom konsumentvägledaren i din kommun, eller genom Konsumenternas bank- och finansbyrå eller Konsumenternas försäkringsbyrå kan du få vägledning i frågor som rör försäkring och sparande enligt nedan.

28.2 Din rätt till överprövning av ditt ärende

Om du inte är nöjd med Folksams beslut eller handläggning kan du begära att få ditt ärende prövat hos Kundombudsmannen Folksam. Om det därefter föreligger tvist kan du begära överprövning i allmän domstol.

Om ditt ärende gäller tolkning eller tillämpning av KTP 2 prövas din fråga i första hand av KTP-nämnden. Om det därefter föreligger tvist har part i tvisten rätt att hänskjuta frågan för slutligt avgörande till Pensionsskiljenämnden enligt pensionsplanens bestämmelser.

28.3 Kundombudsmannen Folksam

Kundombudsmannen Folksam är en fristående och opartisk instans som kostnadsfritt prövar de flesta försäkrings-, sparande- och skadeärenden. Anmälan måste göras inom ett år från det att Folksam lämnat slutligt besked.

Adress: 106 60 Stockholm

Telefon: 020-65 52 53

E-post: kundombudsmannen@folksam.se

folksam.se/kundservice/kundombudsmannen

28.4 Nämnder

KTP-nämnden

KTP-nämnden svarar för tolkningen av KTP 2 och är i övrigt rådgivande till försäkringsgivaren. Försäkrad, försäkringstagare eller ersättningsberättigad kan begära att fråga som angår honom ska tas upp till behandling i KTP-nämnden.

Adress: Box 902 09, 120 23 Stockholm

28.5 Allmän domstol

Tvist med Folksam kan prövas av tingsrätten. Om du har rättsskyddsförsäkring kan du få ersättning därifrån för en del av kostnaderna. Du måste i så fall kontakta advokat eller annat lämpligt ombud, som kan godkännas av Nämnden för Rättsskyddsfrågor (FNR).

28.6 Konsumentvägledning

Konsumenternas försäkringsbyrå

Konsumenternas försäkringsbyrå ger kostnadsfri vägledning i frågor som rör försäkring, men prövar inte enskilda tvister.

Adress: Box 242 15, 104 51 Stockholm

Telefon: 0200-22 58 00

konsumenternas.se

Konsumenternas bank- och finansbyrå

Konsumenternas bank- och finansbyrå ger kostnadsfri vägledning i frågor som rör *sparande*, men prövar inte enskilda tvister.

Adress: Box 242 15, 104 51 Stockholm

Telefon: 0200-22 58 00

konsumenternas.se

Kommunal konsumentvägledning

Kommunal konsumentvägledning finns i många kommuner och ger kostnadsfri hjälp i försäkringsärenden. Se din kommuns hemsida.

29. Begreppsförklaringar

Arbetsoförmåga

Med arbetsoförmåga menas i dessa villkor att en försäkrad på grund av sjukdom eller olycksfall har förlorat arbetsförmågan eller fått den nedsatt med minst 25 procent.

Arvsvinst

Pensionskapital efter avliden med försäkring som saknar fullständigt återbetalningsskydd eller annat efterlevandeskydd och som tillfaller övriga liknande försäkringar.

Basår

Basår ligger till grund för hur förmånsbestämd ålderspension, familjepension eller sjukpension värdesäkras. Det år som pensionen börjar betalas ut, fastställs som basår. Med undantag för utbetalning som börjar betalas ut i januari månad, då året före första utbetalningen fastställs som basår.

Folksam kooperativa tjänstepensioner

Folksam kooperativa tjänstepensioner är den övergripande benämningen för verksamhet som bedrivs av Folksam som försäkringsgivare och administratör av i första hand kollektivavtalade tjänstepensionsavtal för anställda inom Kooperation och folkrörelse, till exempel Kooperationens tilläggs pension avdelning 2.

Fribrev

Om den försäkrade slutar sin anställning före pensionsåldern eller om pensionsavtalet upphör att gälla, ändras försäkringen till att motsvara pension (förmånsbestämd ålderspension, KTPK-egenpension och eventuell förmånsbestämd familjepension) för de premier som betalats in.

Förmånstagare

Person som har rätt att få pensionen från försäkringen.

Försäkrad

Försäkrad är den anställda på vars liv och hälsa försäkringen gäller.

Försäkringsgivare

Försäkringsgivare som fysisk eller juridisk person har tecknat försäkring med.

Försäkringshandlingar

Försäkringsbesked

Innehåller upplysningar om försäkringsförmånernas art och storlek.

Försäkringsbrev

I denna handling framgår uppgifter om vem som är försäkringstagare, försäkringens omfattning, försäkringsperiod, premie, betalningsperiod med mera.

Försäkringsvillkor

Beskriver de regler som gäller för försäkringen. Innehåller bland annat upplysningar om vem som är försäkringsgivare, försäkringstagare samt vilka ersättningsmoment och ändringsmöjligheter som finns.

Försäkringstagare

Fysisk eller juridisk person som har tecknat försäkring med försäkringsgivare eller som har övertagit en försäkring. För försäkring som tecknas enligt dessa villkor är det arbetsgivaren som är försäkringstagare.

Garanterat pensionsbelopp

Det lägsta pensionsbelopp som Folksam garanterar att betala ut enligt försäkringsavtalet och enligt gjorda inbetalningar.

Inkomstbasbelopp

Belopp som följer inkomstutvecklingen i Sverige och som fastställs varje år av regeringen.

Karenstid

Tid under ett försäkringsfall där den försäkrade inte är berättigad till ersättning.

Kollektivavtal

Skriftligt avtal mellan arbetstagarorganisation och arbetsgivarorganisation eller enskild arbetsgivare vilket reglerar löner och övriga anställningsvillkor för arbetstagare.

KTP-nämnden

En partssammansatt nämnd med representanter för AFO och Handels respektive ABF och Handels. Nämnden företräder kollektivavtalsparterna i frågor som rör tolkning och tillämpning av KTP-planen.

Pensioneringssyfte

För att ha rätt till ett partiellt eller helt förtida uttag av ålderspension ska den försäkrade ha för avsikt att gå i pension.

När det gäller partiellt uttag menas med detta att den försäkrade har för avsikt att inte arbeta lika mycket och därför kommer att minska sin sysselsättningsgrad.

När det gäller helt förtida uttag krävs att den försäkrade har för avsikt att helt sluta arbeta eller i vart fall tänker sig att inte arbeta mer än de 8 timmar i genomsnitt per vecka vilket krävs för att omfattas av KTP2.

Pensioneringssyfte föreligger inte om den försäkrade är anmäld till arbetslöshetskassa eller arbetsförmedling.

Pensionsmedförande lön

Lön som ligger till grund för beräkning av pension. Högsta pensionsmedförande lön framgår av KTP 2.

Prisbasbelopp

Belopp som grundar sig på prisutvecklingen i samhället (konsumentprisindex) och som varje år bestäms av regeringen.

Återbetalningsskydd

Efterlevandeskydd som innebär att hela eller en del av pensionskapitalet betalas ut till förmanstagare vid den försäkrades dödsfall.

Folksam